

Orlovský farář Adolf Unger v pamětech Václava Vaška

Mečislav Borák

Těšínsko, 46, 2003, č. 2, s. 21-22.

Václav Vaško patří k nejpozoruhodnějším osobnostem současnosti. Narodil se v roce 1921 ve smíšené česko-slovenské rodině ve Zvolenu. Jeho otec byl před válkou i krátce po ní významným státním úředníkem, upřímně vyznávajícím zásady vlastenectví, demokracie a křesťanství, jež vštípil i svým dětem. Václav Vaško se stal katolickým aktivistou, působil jako diplomat na velvyslanectví v Moskvě, byl tunelářským dělníkem, propagačním referentem Čs. cirkusů a varieté, pracovníkem katolické Charity, korektorem tiskárny Melantrich, ředitelem nakladatelství Zvon atd. Za účast ve Slovenském národním povstání byl vězněn a jen náhodou unikl popravě, po válce kvůli svému přesvědčení prošel komunistickými kriminály na Pankráci, v Leopoldově, Mírově a uranovými doly v Jáchymově. Věznění dočasně rozbilo i jeho vlastní rodinu, s níž se znovu sešel až po čtyřiceti letech. Jeho životní příběh je však prosluněn neochvějnou křesťanskou vírou, která mu dávala sílu přežít všechny tragické zvraty. Z jeho díla lze připomenout především monumentální kroniku poválečné katolické církve v Československu „*Neumlčená*“.¹

Vaškovy vzpomínky „*Ne vším jsem byl rád*“ přinášejí řadu postřehů o zápase katolické církve s totalitním komunistickým režimem a zasvěceně uvádějí čtenáře do nejrůznějších společenských prostředí a míst, v nichž se autor pohyboval.² Těšínsko k nim sice nikdy nepatřilo, ale jedna nepřímá souvislost se tam najde. Mezi stovkami osob, které prošly jeho životem, byl i farář z Těšínska **pater Adolf Unger**. Víme o něm např. z *Dějiny Orlové*,³ že patřil k nemnoha těšínským farářům sympatizujícím s komunistickým režimem a že v červnu 1949 pomáhal založit v Orlové tzv. Katolickou akci. Přesto se s ním Vaško potkal koncem padesátých let v mírovské věznici, a vylíčil jeho postavu v poněkud chmurných barvách:

¹ VAŠKO, V.: *Neumlčená*. Kronika katolické církve v Československu po druhé světové válce. 1. vyd. Praha, Zvon 1990.

² Týž: *Ne vším jsem byl rád*. Vlastní životopis. 2. vyd. Kostelní Vydří, Karmelitánské nakladatelství 2001, 399 s.

³ *Dějiny Orlové*. Orlová, Město Orlová 1993, s. 242.

„Tak jako se mezi nejbližšími Kristovými spolupracovníky našel jeden nehodný, našli se i mezi zatčenými kněžími jedinci, kteří se dali obelstít pochybnými výhodami a sliby předčasného propuštění na svobodu a spolupracovali s nepřítelem. Bonzáků bylo na našem oddělení nesrovnatelně méně než jinde, byli tři, možná i čtyři. Až na jednoho pravého jidáše to byli chudáci, kteří si svou slabostí jenom ztížili vězení. Žili ve strachu před estébáky, jejichž příkazy neradi vyplňovali, i před spolubratry, že budou odhaleni. Trpěli výčitkami svědomí. Otevřeným bonzákem byl Adolf Ungr, jenž se do vězení nedostal ani pro své kněžství, ani z politických důvodů. Byl starším oddělení a báli se ho nejen ostatní bonzáci, ale i dozorcí. Jednou při úklidu na chodbě mi dozorce na něj ukázal a zašeptal: „Pozor!“ Nevěděli jsme, co s ním. Udával, lhal a okrádal nás při nákupech, které obstarával pro celé oddělení. „Divoký františkán“ Bárta vyvolal teoretickou diskusi, zda by nebylo k jeho prospěchu dát mu „nakládačku“. Vyřešilo se to samo. Z jakéhosi důvodu došlo ke změně ve vydávání obědů. Zpravidla nám je služba přinášela ve velkých nádobách na oddělení, tentokrát vyšla všechna oddělení hromadně pro obědy ke kuchyni. Naše družstvo přišlo poslední, ale Ungr se u okýnka dožadoval přednostního vybavení. Starší ostatních oddělení pochopitelně nemínili ustoupit a po hádce ho zfackovali. Pan biskup Otčenášek chtěl zakročit, ale ostatní mu v tom zabránili.“⁴

I když Vaško uvádí Ungerovo příjmení v transkripci Ungr, sotva lze pochybovat, že se jedná o zmíněného orlovského faráře. Ukázalo to i jejich druhé setkání 14. května 1968 na Velehradě, kde se chystalo založení Díla koncilové obnovy (DKO). Na rozdíl od prorežimní Katolické akce, jež v rámci Národní fronty sdružovala duchovní i laiky akceptující bezpodmínečné podřízení církve státu, formovalo se DKO jako „dobrovolná organizace občanů katolického náboženství pod vedením biskupského sboru pro uskutečňování zásad 2. vatikánského koncilu a k zajišťování demokratických práv svých členů v naší společnosti“.⁵

Úsilí o obrodu katolické církve se stalo součástí celospolečenského obrodného procesu tzv. Pražského jara a zkratka DKO se stala stejně známou jako KAN či K 231. Na sjezd do Velehradu se sjeli delegáti z celé republiky, a uprostřed nich Vaško spatřil i svého někdejšího spoluvězně:

„Mezi projevy se do presbytáře nahrnuli lidé, kteří tam neměli co dělat, mezi nimi pověstný Adolf Ungr z kněžského oddělení Mírova, jehož se báli i bachaři. „Ale, pane

⁴ VAŠKO, V.: *Ne vším jsem byl rád*, c. d., s. 248-249.

⁵ Tamtéž, s. 292.

Ungr, co vy tady?“, oslovil jsem ho. „Já jsem českotěšínský delegát.“ - „Nepovídejte! Však já si to ověřím.“ Ovšemže delegátem nebyl, i když působil (přičiněním StB?) jako administrátor jedné farnosti na Českotěšínsku.

„Tak, pane Ungr,“ vrátil jsem se k němu, „opět jste jednou lhal. A teď koukejte odsud vypadnout, nebo udělám takový skandál, že jste to neviděl.“ Probodl mě očima, řekl něco pánovi, kterého jsem se raději neptal, kdo ho na Velehrad delegoval, a odešel.“⁶

Vaškova kniha vzpomínek rozhodně stojí za přečtení, i když další zmínky o Těšínsku už neobsahuje.

⁶ Tamtéž, s. 293.